

séges volt — Ibsen: »Tenger asszonyá«-ban például — hogy hallassa a hangját, anélkül, hogy megjelent volna a színpadon és már a színpad és nézőtér megtelt Duse hangulatával. De ha más színészeknél a hangulatkeltés szintén a fegyelm-zettségeknek egy eredménye, Dusenál egyénisége kisugárzásának az eredménye volt. Duse nemcsak átérezte szerepeit, hanem átélte őket.

Az olasz színészet Duse fellépése előtt éppen úgy, mint az olasz irodalom azzal a veszéllyel küzdött, hogy az u. n. klaszszikus formákban teljesen megmerevedjen minden fejlődési lehetőség nélkül. És amint az irodalomban a futurizmus új lehetőségeket mutatott, oly annyira, hogy a háború után egy egész új klasszicizmusra fektetett irodalom keletkezett, Duse a színházban kevesebb hévvel, de annál mélyebben és tartósabban szintén az új klasszikus színészetnek alapjait rakta le. D'Annunzio-val való találkozása, amit a külföldön rendszerint Duse javára és D'Annunzio kárára említenek, vagyis mint mindennapi többé-kevésbé komplikált szerelmi kalandnak tüntetnek fel, sokkal fontosabb és mélyrehatóbb mozzanata volt életének, mert talán Duse közismert zseniális tehetsége se érte volna el tetőfokát D'Annunzioval való találkozása nélkül. Mert ahogy Gabriele D'Annunzio az irodalom terén — és ami fontosabb — más tereken is éreztette hatását Olaszország életében, döntő tényezővé kellett, hogy váljék Duse fejlődése körül is. Duse, aki feladatává tette a modern ember lelkének kifejezéseit a legmagasabb csúcsok felé vinni, nem vonhatta ki magát D'Annunzio egyéniségének hatása alól. Mert D'Annunzio összehívta magába az európai kultúra összes kifejezéseit, hogy a saját zsenialitásán átszűrve őket az olasz szellemnek produktumaivá tegye. Duse, aki szintén az olasz szellemnek egyik csodálatos terméke volt, természetszerűleg kellett, hogy D'Annunzio gazdag, fényes, beláthatatlan tapasztalataiból is merítsen ihletet. Ez az egyszerű magyarázata Duse és D'Annunzio találkozásának és ha ennek emberibb formái is voltak, ez csak a regények lapjaira tartozik.

Eleonora Duse annyira érezte végzet-szerű hivatását, hogy amidőn a színpad-

ról visszavonult, Rómában a saját költsé-gére színészeti iskolát nyitott, amely a mai Olaszország legjobb színészeit nevelte. Hogy visszavonulása után is, kevés idővel halála előtt újból szükségét érezte annak, hogy a világ színpadjaira lépjen, (szintén nem holmi anyagi okokból) ez csak avval magyarázható, hogy Duse, mint a modern olasz szellemnek más nagy képviselői is, teljesen átérezte a modern Olaszország kialakulását. És ahogy a háború után újra kifejezésre juthatott az olasz lélek legtisz-tább képe, úgy ő is érezte annak szüksé-gességét, hogy ennek a képnek a teljes-ségéhez hozzájáruljon. Távol hazájától halt meg, amelyet mindenek felett annyira sze-retett, de életének ez a mozzanata is hoz-zájárult nagyságához, amennyiben élete utolsó pillanata is mély és súlyos tragédia volt Duse részére, akinek az a legendás halál jutott, amely az emberiség legna-gyobb képviselőinek kiváltsága.

(Antonio Widmar.)

Dúsfli, énekes, 1854. máj. 26-án fel-lépett a Nemzeti Színházban, a »Linda« operában Antóniót énekelte. Aug. havában Bécsben vendégszerepelt Duschnitz né-ven. (Egyéb adat nincs róla.)

Dutka Ákos, költő, színpadi műve: »A léghajósok«, operett, 3 felv. Zen. szerz.: *Váradi Aladár*. Bem. 1905. ápr. 11. Nagy-váradon.

Duval (dűvál) Georges, francia szín-műíró. Nálunk adott színművei: »A helyettes«, vj. 3 felv. (Le remplaçant). Tsz.: *Busnach William*. Ford.: *Fái J.*, Béla. Bem. 1896. máj. 19. Vígszínház. »A Michu-lányok«, operett 3 felv. Tsz.: *Vanloo*. Zen. szerz.: *Message*. Bem. 1898. febr. 19. Magyar Színház. »Veronka«, operett 3 felv. Zen. szerz.: *Vanloo A.* Ford: *Makai Emil* és *Molnár Ferenc*. Bem. 1900. ápr. 21. Magyar Színház. »A zsába«, boh. 3 felv. Tsz.: *Hennequin*. Ford.: *Molnár Ferenc*. Bem. 1901. dec. 19. Vígszínház. »A császárné«, nagy operett 3 felv. Tsz.: *Vanloo*. Zen. szerz.: *Message*. Ford.: *Hel-tai Jenő*. Bem. 1906. máj. 4. Vígszínház.

Duvernois (düvernoá) Henri, francia színműíró. Munkája: »Őszi szerelem«, szmü